

Aalto-yliopisto
Kemian tekniikan
korkeakoulu

Kemiantekniikan ohjelmointikurssi CHEM-A2600 (5 op)

Antti Karttunen

Syksyn 2022 aloitusluento 2022-09-05

Alkukysely: premo.aalto.fi/a2600

Osa 1: Kurssin kuvaus

Kurssin opettajat (syksy 2022)

Antti Karttunen

Riku Holopainen

Tiina Pasanen

Helmi Hanninen

Kurssin yhteenveto

- Syksyllä 2022 kurssi järjestetään lähiopetuksena
 - Kurssilla on ohjattuja harjoituksia Kemistintie 1 B-siiven tietokonealuokissa. Lisäksi ohjausta on mahdollista saada kurssin Zulip-työtilassa.
- Kurssilla on kuusi **kierrosta**
 - Jokaisella kierroksella on omat aiheensa ja niihin liittyviä ohjelmointitehtäviä
 - Kurssin arviointi perustuu ohjelmointitehtäviin
- Ohjelmointitehtävät on toteutettu MyCoursesin Quiz-toiminnolla
 - CodeRunner-niminen ohjelmisto tarkistaa tehtävät automaattisesti
 - Tehtäviä voi tehdä omalla tietokoneella missä tahansa ja milloin tahansa

Kurssikalenteri

Kurssin aloitusluento maanantaina 5.9. klo 9.15–10.00

Kierros	Sulkeutuu (klo 17.00)	Teema
1	Ma 19.9.	Pythonin perusteet. Tulostaminen, syötteen lukeminen, muuttujat, operaattorit ja kontrollirakenteet (if-elif-else, while, for)
2	Pe 30.9.	Funktiot, moduulit
3	Pe 14.10.	Tietorakenteet (listat, monikot, sanakirjat)
4	Pe 28.10.	Numpy ja Matplotlib
5	Pe 11.11.	Tiedostojen käsittely, virheenkäsittely
6	Pe 25.11.	Sovellukset, Scipy, olio-ohjelmoinnin perusteita

Kaikki tehtäväpaketit avautuvat 30.9. mennessä ja kurssin voi suorittaa nopeammassa tahdissa kuin yllä.

Ohjatut harjoitukset

- Kurssilla on tarjolla ohjattuja harjoituksia 2.11.–25.11. seuraavasti:
 - Ma klo 15.15–17.00 (B016 ja Zulip)
 - Ti klo 10.15–12.00 (B016 ja Zulip)
 - To klo 13.15–15.00 (Periodi I: B016; Periodi II: B017. Lisäksi Zulip)
 - Pe klo 8.15–10.00 (B016 ja Zulip)
- Harjoitukseen voi liittyä milloin vain, eli kyseessä on siis "päivystystyyppinen" tilaisuus.
- Zulip-työtilan ohjeet: MyCourses -> Zulip-työtila
- Zulip-ohjaus painottuu ylläoleviin harjoitusaikoihin. Kysymyksiä voi esittää Zulipissa myös harjoitusaikojen ulkopuolella, mutta vastaus ei välttämättä tule välittömästi.

Tehtävät ja arvostelu

- Kurssin arvostelu perustuu ohjelmointitehtäviin
- Jokainen kierros sisältää kahdentyyppisiä tehtäviä: A- ja B-tehtävät
 - A-tehtävät ovat perustason tehtäviä
 - B-tehtävät ovat syventäviä tehtäviä
- Kurssin arvostelussa sekä A-tehtävien että B-tehtävien painoarvo on 50%
- Arvosteluesimerkkejä alla olevassa taulukossa
 - **Painotettu% = 0.50 × A% + 0.50 × B%**
 - A% on A-tehtävien suoritusprosentti, eli A_pisteet / max_A_pisteet
 - B% on B-tehtävien suoritusprosentti, eli B_pisteet / max_B_pisteet

Painotettu%	Arvosana	Esimerkkejä siitä, miten arvosanan voi saavuttaa
30%	1	Esim. 60% A-pisteistä ja 0% B-pisteistä tai 50% A-pisteistä ja 10% B-pisteistä
50%	2	Esim. 80% A-pisteistä ja 20% B-pisteistä tai 90% A-pisteistä ja 10% B-pisteistä
65%	3	Esim. 80% A-pisteistä ja 50% B-pisteistä tai 100% A-pisteistä ja 30% B-pisteistä
80%	4	Esim. 90% A-pisteistä ja 70% B-pisteistä tai 100% A-pisteistä ja 60% B-pisteistä
90%	5	Esim. 90% A-pisteistä ja 90% B-pisteistä tai 100% A-pisteistä ja 80% B-pisteistä

Ajankäytöstä

- 5 op = 5 x 27 h = 135 h
- Ohjattu opetus (0–20 h):
 - Aloitusluento (1 h)
 - Ohjatut harjoitukset (saa käydä vaikka 8 h viikossa, jos siltä tuntuu)
- Oma työskentely (115–135 h):
 - Harjoitustehtävät noin 60 h (6 x 10 h)
 - Kurssin verkkomateriaaleihin perustuva omatoiminen opiskelu
- Kurssin läpäiseminen vaatii aktiivista omatoimista työskentelyä
 - ***Ohjelmoimaan oppii vain ohjelmoimalla!***
 - Aloita ohjelmointitehtävien tekeminen aina ajoissa
- Ohjelmointitehtävien vaativuus ja kurssin vaatima ajankäyttö kasvaa loppua kohti!
 - Aiempien vuosien perusteella vaativimmat kierrokset ovat kierrokset **3** ja **5**.

Ohjelmointitehtävistä

- Ohjelmointitehtävät palautetaan yksilösuorituksina
- CodeRunner-ohjelma pisteyttää ohjelmointitehtävien palautukset automaattisesti
- Tehtävistä on mahdollista keskustella opettajien kanssa ohjatuissa harjoituksissa
- Näin isolla kurssilla opettajilla ei ole mahdollisuutta vastata yksittäisiin sähköpostikysymyksiin tehtävistä.
 - Jos kuitenkin löydät mielestäsi virheen tehtävästä, voit laittaa sähköpostia antti.karttunen@aalto.fi
- Tehtävistä saa keskustella myös kaverin kanssa
 - Valmiita ratkaisuja **ei saa jakaa** (miksi voisit kaverilta oivaltamisen ilon?)
 - Kurssilla on käytössä automaattinen vastausten samankaltaisuuden arviointi, josta lisää seuraavalla sivulla

Palautusten samankaltaisuuden arviointi

- Ohjelmointitehtävät palautetaan **yksilösuorituksina**
- Kaikki kurssin tehtäväpalautukset tallentuvat tietokantaan
- Opiskelijoiden **palautuksia vertaillaan toisiinsa** automaattisesti jokaisella kierroksella
 - Palautuksia vertaillaan myös **aiempien vuosien palautuksiin**
- Yksinkertaisissa tehtävissä ratkaisut ovat luonnollisesti usein samankaltaisia
- Laajemmissa tehtävissä samankaltaisuuksia ei pitäisi esiintyä, koska meillä kaikilla on hieman erilainen tapa ratkaista ohjelmointiongelmia
- Jos automaattinen tarkistus löytää palautuksista samankaltaisuuksia:
 - Käymme palautukset tarkemmin läpi ja selvitämme tilanteen opiskelijoiden kanssa

OHJELMOINTIKURSSIN HUONEENTAULU

Kun kaverisi on jo ratkaissut ohjelmointitehtävän, jota itse olet vielä tekemässä:

**ON SALLITTUA, että näytät koodiasi kaverille, joka neuvoo sinua ongelmatilanteessa.
EI OLE SALLITTUA, että katsot kaverin valmista ratkaisua.**

Kuva MyCourses-profiiliin

- Opettajien kannalta on mukavaa, jos nimet yhdistyvät kasvoihin
- Olisi hienoa, jos voisit lisätä profiiliisi kasvokuvan!

MyCourses, oikea yläkulma

The image illustrates the process of uploading a profile picture in MyCourses through three sequential screenshots:

- MyCourses, oikea yläkulma**: The user menu is open, and the **Profile** option is highlighted with a red box. A red arrow points from this text to the 'Profile' menu item.
- Profile page**: The user's profile page is shown for Antti Karttunen. The **Edit profile** button is highlighted with a red box. A red arrow points from this button to the next screenshot.
- Profile editing page**: The 'User picture' section is highlighted with a red box. Below it, the file upload area is also highlighted with a red box, containing the text **Vedä kuva tähän** (Drag picture here). A red arrow points from the 'User picture' dropdown to this area. At the bottom, there is an **Update profile** button.

Osa 2:

Yleistä asiaa ohjelmoinnista

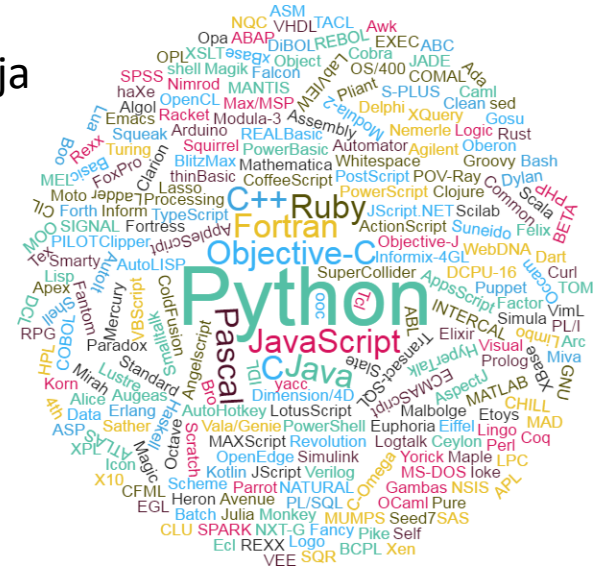

Ohjelmointi ja kemian tekniikka

- **Kemian tekniikassa** ohjelmoinnilla on merkittävä rooli. Esimerkkejä:
 - Kemian teollisuuden prosessien **ohjaus**
 - Prosessien simulointi (**mallinnus**): kemiallinen prosessi mallinnetaan ensin tietokoneella ja siirrytään vasta sitten kalliimpaan kokeelliseen työhön
 - Erilaisten kemiallisten **tietokantojen** tehokas käyttö vaatii ohjelmointia: materiaali- ja kemikaalitietokannat, rakenne-ominaisuustietokannat
 - **Mittausdatan** edistynyt käsittely vaatii usein ohjelmointia (tai ainakin se on huomattavasti tehokkaampaa ohjelmoimalla kuin käsityönä Excelillä)
 - *Keksitkö lisää esimerkkejä?*
- **Kemiallisissa tieteissä** ohjelmoinnilla keskeinen rooli monilla osa-alueilla
 - Laskennallinen kemia, mittausdatan käsittely, spektroskopia, tiedonlouhinta (*data mining*), koneoppiminen (*machine learning*), ...

Mitä ohjelmointi on?

- Ohjelmoinnissa luodaan tarkka toimintaohje, eli ”ohjelma”
 - Ohjelman käskyjen avulla tietokone suorittaa tarvittavan tehtävän
- Ohjelma täytyy kirjoittaa **ohjelmointikielellä**, joita on satoja
 - Alkuaikoina ohjelmat kirjoitettiin keskusprosessorin konekielellä (esim. bittijonoina 011001...)
 - Nykyisin käytetään pääasiassa korkeamman tason lausekieliä (kuten Python, Java, C++)
- **Minkä ohjelmointikielen opettelen?**
 - Mikä tahansa moderni lausekieli on hyvä valinta
 - Tärkeintä on oppia ohjelmoinnissa tarvittava **ajattelutapa**.
 - Ajattelutavan opittuasi uusien ohjelmointikielten oppiminen on varsin helppoa
- Tällä kurssilla käytetään **Python**-ohjelmointikieltä

Python-ohjelmointikielen etuja

- Selkeä ”kielioppi” (*syntax*). Pythonilla kirjoitettu ohjelma, ”koodi”, on siis varsin luettavaa, ainakin jos hyviä ohjelmointikäytäntöjä on noudatettu
- Erittäin matala aloituskynnys. Aloittelijakin saa heti aikaan näkyviä tuloksia
- Python-tulkki itsessään on **vapaa** (*free*) ohjelmisto, eli sen lähdekoodi on kaikkien saatavilla. Tämän seurauksena sen voi hankkia ilmaiseksi ja kuka tahansa voi ehdottaa siihen parannuksia.
- Pythonille on saatavissa valtava määrä vapaita **kirjastoja** (*library*) joita voi hyödyntää omissa ohjelmissa
- Erittäin vahva ja aktiivinen [yhteisö](#) kehittää Pythonia koko ajan

Mihin Python soveltuu?

- Python soveltuu sekä pieniin että suuriin ohjelmointiprojekteihin
- Pythonilla voi toteuttaa myös suurta laskentatehoa vaativia tieteellisiä ohjelmistoja
 - Tällöin raskas laskenta on syytä hoitaa tieteellisten Python-kirjastojen avulla
 - Esim. NumPy ja SciPy, joita hyödynnetään tällä kurssilla
- Python on ns. **tulkattu** kieli
 - Tulkki (*interpreter*) muuntaa lausekielisen ohjelman ajon aikana konekielelle
 - Tulkatun kielen vastakohta on **käännetty** kieli (kuten C tai C++)

Tietotekniikka sivuaineena?

- Tietotekniikka on erinomainen sivuaine kemian tekniikan opiskelijalle
 - <https://into.aalto.fi/pages/viewpage.action?pageId=23434206>
- CHEM-A2600 vastaa sisällöltään suurelta osin kurssia Ohjelmoinnin peruskurssi Y1 (CS-A1111)
- Seuraava kurssi tietotekniikan sivuaineen “aloittelijan opintopolulla” on Ohjelmoinnin peruskurssi Y2 (CS-A1121)
 - Kurssin CHEM-A2600 suorittaneet voivat aloittaa sivuaineen suoraan kurssista Ohjelmoinnin peruskurssi Y2.
 - Y2-kurssilla on esitietotesti, jolla varmistetaan Y1-kurssin tasoinen osaaminen
 - CHEM-A2600 –kurssilta täytyy olla vähintään arvosana **3**, jotta Y2-kurssille jatkamista voi harkita

Osa 3:

Kurssilla käytettävät työkalut

Oppimateriaali

- Kurssin Python-oppimateriaali on toteutettu MyCourses-kirjana
- Oppimateriaali sisältää linkkejä myös muihin Python-oppimateriaaleihin:
- Oppimateriaali sisältää paljon pieniä **harjoittelutehtäviä**. Näitä ei pisteytetä, mutta ne tukevat varsinaisten ohjelmointitehtävien tekemistä. Kannattaa kokeilla!

Esimerkki
oppimateriaalin
harjoittelutehtävästä:

Tehtävä 1.6.1

Täydennä if-elif-else -lause vetämällä sanat oikeille paikoilleen

```
paine = float(input("Anna renkaan paine (bar):\n"))
```

```
if paine <= 0.0:  
    print("Virheellinen paine")
```

```
    paine <= 5.0:  
        print("Turvallinen paine")
```

```
    paine <= 7.0:  
        print("Rajoilla ollaan")
```

```
    :  
        print("Rengas räjähti")
```

elif else elif

✓ Check

Anaconda ja Spyder

- Kurssilla hyödynnämme **Anaconda**-nimistä Python-jakelupakettia (**distribution**)
- Anacondan perusversio on ilmainen (Windows, Mac, Linux)
 - Asennusohjeet löytyvät oppimateriaalista
 - Anaconda on esiasennettu Kemistintie 1 tietokonealuokkien koneisiin, joita voi myös etäkäyttää vdi.aalto.fi –palvelun avulla.
- Anaconda-jakelupaketti sisältää
 - Python-**tulkin** ohjelmien ajamista varten
 - Valtavan määrän **kirjastoja** joita voi hyödyntää omissa ohjelmissa
 - Eriyisen kattavan kirjastokokoelman **tieteellistä ohjelmointia** varten
 - **Spyder**-ohjelmointiympäristön, jota suosittelemme ohjelmien kirjoittamiseen ja testaamiseen tällä kurssilla
 - Oppimateriaali sisältää lyhyet Spyderin käyttöohjeet
- Kurssilla **saa käyttää** myös muita ohjelmointiympäristöjä kuten PyCharmia
 - Pythonin versio pitää olla vähintään **3.7**

Coderunner-tehtävät

- Voit halutessasi harjoitella CodeRunnerin käyttöä testitehtävien avulla (MyCourses)

Question 1

Flag question Marked out of 1.00 Not complete

1. Tehtävänanto

Kopioi seuraavat kaksi riviä alla olevaan tekstiruutuun ja paina *Tarkista/Kontrollera/Check* niin näet, miten CodeRunner-tarkastusohjelma toimii.

```
print("Moi!")  
print("Hei!")
```

Answer: (penalty regime: 0 %)

2. Ensimmäisen kierroksen tehtävissä virheellisistä palautuksista ei tule miinusta. Tämä muuttuu myöhemmin.

3. Kopioi Spyderissä kirjoittamasi ja testaamasi koodi tähän tekstiruutuun ja klikkaa *Tarkista / Kontrollera / Check*

Check

4. Vastattuasi kaikkiin tehtäviin klikkaa alalaidasta *Lopeta tehtävä / Avsluta test... / Finish Attempt...* (tämä ei ole pakollista, tehtävät palautuvat automaattisesti kun aikaraja umpeutuu)